

DOF - Dansk Ornitologisk Forening

Her kan en vandrefalk få hundrede tusinder af vadefugle på vingerne

Flere end 1,5 millioner vadefugle i et område på størrelse med det danske vadehav er fantastisk. Men der venter også hærfuglelærker, svaleglenter, ørkenløbere, ørkenstenpikkere og ørkenhornugle som nogle af mange kæmpe fugleoplevelser i Senegal og Mauretanien. Hans Meltofte skriver om en fantastisk fugletur til Vestafrika.

At en enkelt vandrefalk kan få flere hundrede tusinde vadefugle og andre vandfugle på vingerne på en gang kan kun ske ét sted i verden, nemlig i [Banc d'Arguin](#) i Mauretanien på Afrikas vestkyst.

Ingen andre vådområder har fuglekoncentrationer i den størrelsesorden indenfor et så begrænset område, at det kan lade sig gøre.

Banc d'Arguin er et tropisk vadehav på størrelse med det danske vadehav, men med 2 mio. vandfugle hele vinteren.

En lille andel af de mere end et hundredtusinde små kobbersnepper, som en vandrefalk fik på vingerne. Foto: Christian Ebbe Mortensen

For mig har det været en drøm at besøge Banc d'Arguin, lige siden jeg hørte og skrev om området for første gang for mere end 35 år siden (se DOFT 76: 157, 1982).

Det lykkedes her i januar-februar 2018, hvor vi var en gruppe på ni, der med en hollandsk organisator, en gambisk fugleguide og en hollandsk chauffør kørte derop fra Dakar i Senegal.

Tre firehjulstrækkere, der ikke uden punktering og andre problemer bragte os rundt til en række af Senegals og Mauretaniens bedste fugleområder.

Vi var meget heldige med vejret under sejladsen, idet det ikke blæste for kraftigt, og vinden vendte, da vi skulle hjem, så vi ikke havde alt for meget modvind at krydse op imod. Foto: Hans Meltofte

Højdepunktet var en dag, hvor vi i to sejldrevne fiskerbåde sejlede ud til en af højvandsrasteplasserne, hvor vi lå for anker i fire timer mindre end 50 m fra de nærmeste tæt pakkede fugle, hvorunder titusinder af vadefugle (16 arter), skarver (to arter), hvide pelikaner, skestørke og hejrer (3 arter) trak ind, efterhånden som tidevandet steg.

På vejen tilbage til fastlandet, hvor vi krydsede op gennem en bred tidevandsrende, fik en vandrefalk flere hundrede tusinde små kobbersnepper, småspover, islandske ryler, sandløbere, almindelige ryler, strandhjejler, store præstekraver og meget andet på vingerne.

Luften var bogstavelig talt tyk af fugle.

Højvandsrasteplass på Nair-øen midt i Banc d'Arguin med hvide pelikaner, silkehejrer, vestlige revhejrer, skestørke, røskarver (reed cormorant) og tyndnæbbede måger. Foto: Christian Ebbe Mortensen

Mange har passeret Blåvandshuk

Ifølge en række optællinger er det samlet set mere end 1,5 mio. vadefugle, der overvintrer i Banc d'Arguin. Resten af de to millioner er andre, mestendels afrikanske vandfugle, men også 50-100.000 europæiske flamingoer, op mod 10.000 skestørke, 3-5000 hver af rovterner og tyndnæbbede måger samt 100 fiskeørne.

De talrigeste vadefuglearter er almindelig ryle med op mod 1 mio. overvejende islandske (samt grønlandske og vores egne baltiske) ynglefugle, 300.000 små kobbersnepper, 200.000 islandske ryler og 100.000 krumnæbbede ryler, alle fra Nordsibirien, samt 70.000 store præstekraver hovedsageligt fra højarktisk Grønland.

Og hvad siger man lige til en flok på næsten 70.000 rødben hovedsageligt fra Nordskandinavien, som blev set under en af tællingerne?

Det er interessant nok mange af de samme fugle, som danske feltornitologer holder regnskab med, når de passerer Blåvandshuk hvert efterår.

Her viser de sidste 55 års tællinger, at de fleste bestande klarer sig fint, idet kun nogle få vides at være i tilbagegang.

Det gælder bl.a. de islandske ryler fra Nordsibirien, hvor klimaændringernes udtørring af den højarktiske tundra ikke levner nok føde til dunungerne ([se DOFT 111: 14, 2017](#)).

Når de passerer Blåvand, har mange af vadefuglene fløjet uafbrudt direkte fra yngleområderne i Nordeuropa, Nordsibirien eller Grønland, og efter 1-2 ugers rast i Vadehavet for at fede op, flyver de igen i et hug de mere end 4000 km til Banc d'Arguin.

Under kørslen gennem ørkenen var der nogle steder klitter og så løst sand, at vi måtte gå eller skubbe bilerne. Andre steder var der totalt fladt og fast. Foto: Jan Nielsen

Baglandet til Banc d'Arguin er også ganske interessant, idet Sahara når helt ud til strandkanten. Her vimser der hærfulgelærker rundt om en, når man står med teleskopet og ser på de mange tusinde vandfugle, og lidt inde bagved er der ørkenløbere, ørkenstenpikkere, ørkenspurve, ørkenbjerglærker (Temminck's lark), ørkenravn (brown-necked raven) og andet godt – såsom ørkenhornugle (pharaoh eagle-owl).

Også tykt med fugle i de ferske vådområder

Inden vi kørte nordpå mod Mauretanien, var vi en tur sydpå til Sine-Saloumdeltaet lige nord for Gambia.

Ud over de mange vandfugle i både de salte, brakke og ferske vådområder (bl.a. 50 thorshøns) var højdepunktet her et besøg på en ø i deltaet, hvor der ifølge optællinger for få år siden overnatter 24.000 svaleglenter (scissor-tailed kite) og 27.000 små tårnfalke.

Vi blev sejlet derud i en udhulet træstamme, hvorefter vi sad i kanten af overnatningspladsen, mens fuglene først 'væltede ned fra himlen' og siden kom strygende om ørerne på os i lav højde i det tiltagende mørke.

En blandt de mange svaleglenter, der strøg om ørerne på os. Foto: Christian Ebbe Mortensen

På grænsen mellem Senegal og Mauretanien besøgte vi Senegalflodens delta på begge sider af grænsen.

Her var det et meget anderledes repertoire af vandfugle mv., der dominerede.

Mest indtryk gjorde en koloni på omkring 8000 par hvide pelikaner med et væld af unger og ungfugle, som vi sejlede ud til, samt tusinder af nonnetræender (white-faced whistling duck), skeænder og atlingænder.

Som om det ikke var nok, var der også muligheder for havobs flere steder. Mest givende var Cap Blanc nord for Banc d'Arguin med wilsons stormsvale, kap verde-skråpe (cape verde shearwater) og almindelig kjove.

Ikke mindre overraskende var det, at små stormsvale vimsede rundt mellem fiskerbådene helt inde ved land både i Banc d'Arguin og i havnen i Saint-Louis.

Ud for Sine-Saloumdeltaet bød en kort havobs på mellemkjove og audouinsmåge, mens der overalt langs kysterne var mange suler. Rovterner og sandterner var også talrige overalt ved kysterne og i kystlagunerne.

Endelig var der pattedyr mv., hvor vi så en af verdens sjældneste sælarter, munkesælen, ved Cap Blanc foruden adskillige guldsjakaler, vortesvin, øresvin (delfin) og husaraber (patas monkey) samt en krokodille, en nilvaran og to netpytoner.

Foruden alle vandfuglene var der selvfølgelig også rig lejlighed til at opleve et smukt udvalg af Vestafrikas fugle. Her lille biæder. Foto: Christian Ebbe Mortensen

Turen gik gennem hele tre klima-plantezoner. Mod syd var vi i sudanzonen med masser af palmer og kæmpe baobabtræer, hvor artsrigdommen blandt fuglene var størst, og hvor vi så hundreder af gribbe (5 arter).

I det nordlige Senegal og sydlige Mauretanien var vi i sahelzonen præget af spredtstående akacier, hvor det tyndede gevaldigt ud blandt især småfuglene, men nye arter også kom til – såsom sahelspurv (sudan golden sparrow), sort trænattegal (black scrub robin) og sydlig stor tornskade. Herefter var det blæst, sandfygning, store vandrekitter (inkl. smukke barkaner), afblæste grusflader (forhistoriske flodsletter) og ørkenfuglene, der tog over.

Vi fik i alt 238 arter 'på bogen' foruden nogle store oplevelser med alt lige fra Saharas ørken til landsbyer og fiskemarkeder. Ikke mindst ineffektiviteten (læs: pengeafpresningen) på grænsen mellem de to lande gjorde indtryk med adskillige timers ventetid, inden alle 'formaliteterne' faldt på plads.

Foruden jeg selv deltog Hanne Flint, Annette Friis, Karsten Laursen, Annette Mariager, Inger Meltofte, Christian Ebbe Mortensen, Jan Nielsen og Morten Pedersen på turen.

[Læs en lokalitets- og fugleliste samt rutekort her](#)

Har du også været på fugleture spændende steder? Så send gerne forslag til en rejseartikel til pandion@dof.dk

08. 03. 2018

Skrevet af:
Hans Meltofte

Fotos af:
Christian Ebbe Mortensen
Hans Meltofte
Jan Nielsen

Emner:
REJSER

Tags: